

AKTUÁLNĚ

A

- 3 | **Změny srážek ze mzdy**
Richard W. Fetter
- 9 | **Praktická řešení ke srážkám ze mzdy**
- 10 | **Zaměstnávání cizinců**
JUDr. Eva Dandová
- 14 | **Více zaměstnání a postupy zaměstnavatele ve zdravotním pojištění - po změnách**
Ing. Antonín Daněk

PRACOVNÍ PRÁVO

PP

- 17 | **Zapůjčení zaměstnance jinému zaměstnavateli**
JUDr. Ladislav Jouza
- 20 | **Vymezení ztíženého pracovního prostředí - změny**
JUDr. Eva Dandová
- 24 | **Evidence pracovních úrazů – změny**
JUDr. Eva Dandová

CHYBY, OMYLY, POKUTY

CH

- 28 | **Ochrana zdraví zaměstnance**
JUDr. Ladislav Jouza
- 32 | **Zkušební doba v právních souvislostech**
JUDr. Jana Drexlerová
- 35 | **Kdy delší dovolená a pracovní volno?**
JUDr. Ladislav Jouza

ODMĚŇOVÁNÍ

ODM

- 37 | **Minimální mzda a minimální výše odměny z dohod**
Ing. Luděk Pelcl
- 39 | **Dočkáme se rovnosti v odměňování mužů a žen?**
JUDr. Ladislav Jouza
- 42 | **Možnost snížení daně a odvodů u podnikajících zaměstnanců (2.)**
Ing. Pavel Novák
- 46 | **Odměňování práce ve svátek**
Ing. Luděk Pelcl
- 49 | **Praktická řešení k odměňování**

ODVODY

ODV

- 52 | **Jednotné měsíční hlášení zaměstnavatele**
Ing. Luděk Pelcl
- 56 | **Minimum zaměstnavatele ve zdravotním pojištění**
Ing. Antonín Daněk
- 59 | **Podmínky účasti na důchodovém a nemocenském pojištění**
Ing. Luděk Pelcl
- 61 | **Praktická řešení k odvodům**

VÝDAJE ZAMĚSTNAVATELE

VZ

- 63 | **Domácí kancelář zaměstnance**
Ing. Martin Děrgel
- 67 | **Pracovní oblečení zaměstnanců – výdaje zaměstnavatele**
Ing. Martin Děrgel
- 70 | **Výdaje zaměstnavatele na reprezentaci firmy**
Ing. Pavel Novák

AUTOMOBIL V PODNIKÁNÍ

AP

- 75 | **Automobil – pohonné hmoty v prokázané výši**
Ing. Martin Děrgel
- 78 | **Automobil – pohonné hmoty v paušální výši**
Ing. Martin Děrgel
- 81 | **Pracovní cesty – úprava cestovních náhrad**
Ing. Miroslav Bulla

VEŘEJNÁ SPRÁVA

VS

- 84 | **„Kárná odpovědnost“ státních zaměstnanců**
JUDr. Eva Dandová
- 88 | **Výběrové řízení ve veřejné správě**
JUDr. Ladislav Jouza
- 91 | **Praktická řešení k veřejné správě**
- 92 | **Kombinované úvazky ve školství**
JUDr. Eva Dandová

ZMĚNY SRÁŽEK ZE MZDY

... Částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy (po odečtení nezabavitelných částek) sráží bez omezení, činí nově 1,9násobek součtu částky životního minima jednotlivce (4 860 Kč), částky normativního nájemného (9 430 Kč) a částky energetického paušálu (2 300 Kč). Tato částka tedy činí 1,9 x 16 890 Kč, což je 31 521 Kč.

VÍCE ZAMĚSTNÁNÍ A POSTUPY ZAMĚSTNAVATELE VE ZDRAVOTNÍM POJIŠTĚNÍ – PO ZMĚNÁCH K 1. 1. 2026

... Za účelem snížení administrativní zátěže oznamují zaměstnavatelé zdravotní pojišťovně od 1. ledna 2026 dle podmínek v § 10 odst. 1 písm. c) z. č. 48/1997 Sb. pouze ty „státní kategorie“, které jsou jim přímo známy, tj. v případě ženy na mateřské nebo osoby na rodičovské dovolené. V této souvislosti je další zásadní změnou, že zaměstnavatelé oznamují tyto skutečnosti příslušné zdravotní pojišťovně pouze jedenkrát měsíčně po skončení daného měsíce v den splatnosti pojistného, tedy do 20. Dne následujícího kalendářního měsíce, jak stanoví § 5 odst. 2 z. č. 592/1992 Sb.

ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ

... Na rozdíl od občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků neposkytuje zákon o zaměstnanosti cizincům ze třetích států žádné přednostní postavení, či dokonce stejná práva jako občanů České republiky, jak jsme si uváděli v seriálu „Zaměstnávání cizinců z EU“. To potvrzuje i příslušné ustanovení zákona o zaměstnanosti, které výslovně stanoví, že se pro účely zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí podle tohoto zákona za cizince nepovažuje občan EU, jeho rodinný příslušník ani rodinný příslušník občana ČR.

MOŽNOST SNÍŽENÍ DANĚ A ODVODŮ U PODNIKAJÍCÍCH ZAMĚSTNANCŮ (2.)

... Při spolupráci osob může dojít ke snížení odvodů pojistného na sociální pojištění, když spolupracující osoba patří mezi OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost a její daňový základ dle § 7 ZDP je nižší než tzv. rozhodná částka pro účast OSVČ vykonávající vedlejší samostatnou výdělečnou činnost na důchodovém pojištění.

MINIMUM ZAMĚSTNAVATELE VE ZDRAVOTNÍM POJIŠTĚNÍ V ROCE 2026

... Je základním pravidlem, že pokud se jedná o jediné zaměstnání a pro zaměstnance (a zaměstnavatele jako plátce pojistného) platí ve zdravotním pojištění povinnost dodržet minimální vyměřovací základ při zaměstnání trvajícím celý kalendářní měsíc, musí zaměstnavatel odvést v roce 2026 pojistné nejméně z částky vyměřovacího základu 22 400 Kč, tj. alespoň 3 024 Kč. Problém určité nevznikne, pokud příjem činí alespoň zmíněných 22 400 Kč, přičemž není důležité, zda zaměstnání trvá celý kalendářní měsíc nebo jen jeho část.

KÁRNÁ ODPOVĚDNOST STÁTNÍCH ZAMĚSTNANCŮ

... V ustanovení § 88 ZSS je nově upravena tzv. výtká. Podle obsahu tohoto ustanovení může drobné nedostatky ve službě představený vyřídit tak, že je státnímu zaměstnanci ústně nebo písemně vytkne. Písemná výtká se založí do osobního spisu státního zaměstnance na dobu 1 roku; po uplynutí této doby se z osobního spisu státního zaměstnance vyřadí.

KOMBINOVANÉ ÚVAZKY VE ŠKOLSTVÍ

... Přímou a tzv. nepřímou pedagogickou činnost od sebe nelze oddělit, byť by např. učitel měl sjednán úvazek jen na 2 vyučovací hodiny týdně. Ředitel škol často nabývají dojmu, že v případě, kdy potřebují pokrýt nějaký neobsazený minimální úvazek, že to vyřeší sjednáním pracovní doby v rozsahu potřebných vyučovacích hodin. To je zásadní omyl. Přímou a nepřímou pedagogickou činnost nelze od sebe oddělit, to je zásada. Pedagogický pracovník, který vyučuje, se musí zároveň na vyučování připravit nebo vykonat další práce související s výukou (opravit písemky apod.).

Změny srážek ze mzdy

Přinášíme přehled změn (včetně návodů, příkladů a upozornění pro praxi) v oblasti exekučních srážek ze mzdy nejen účinných od 1. 1. 2026, ale též i skutečně v praxi uplatňovaných od 1. 1. 2026, což dříve nebylo totéž. Změn je vícero. Co všechno musí mzdoví a mzdové účetní resp. zaměstnavatelé nově znát a aplikovat?

A

Aktuální změny nezabavitelných částek a dalších parametrů srážek ze mzdy

(tj. jejich proporcí – ohledně toho, kolik je možno srazit ve prospěch věřitelů a co naopak zůstává dlužníkovi čili ohledně limitů chránících dlužníka a jeho rodinu) se týkají jak:

1. jejich zcela nového způsobu určení čili výpočtu (konstrukce) podle nově používaných sociálně-ekonomických veličin v oboru práva sociálního zabezpečení, tak
2. jejich navýšení (valorizace dle inflačního nárůstu životních nákladů), jež platí již pro lednovou výplatu mzdy v r. 2026 za prosinec 2025!

Nová pravidla tedy nastupují do praxe v podstatě okamžitě.

CO ROZHODUJE O MÍŘE SRÁŽEK

Jako tomu bylo a je každoročně, tak dochází tedy i k 1. lednu 2026 ke změně výše nezabavitelných částek a dalších parametrů („rozhodujících čísel“, limitů) exekučních srážek ze mzdy jako jsou:

1. výše jednotlivých třetin zbytku čisté mzdy (které zbydou po odečtení nezabavitelných částek) určujících, kolik lze srazit povinnému dlužníkovi z příjmu pro uspokojení (uhrazení) přednostních a kolik pro nepřednostních pohledávek (dluhů) jeho oprávněných věřitelů,
2. jako je částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy sráží bez omezení.

Aktuální změny však nespočívají, jak už jsme naznačili, jen ve valorizaci nezabavitelných částek a dalších parametrů srážek ze mzdy. Změn je více v různých souvislostech. Předně se zcela mění konstrukce nezabavitelných částek a dalších parametrů.

Co všechno a proč a podle čeho se mění

Vzhledem k tomu, že (pro výpočet nezabavitelných částek a dalších parametrů srážek ze mzdy dosud používaný) institut normativních nákladů na bydlení (zakotvený v zákoně o státní sociální podpoře) byl zrušen zákonem č. 152/2025 Sb. v souvislosti s přijetím zákona č. 151/2025 Sb., o dávce státní sociální pomoci – čili o nové tzv., jak se vžilo: „super-dávce“) nahrazuje se částka normativních nákladů na bydlení:

1. částkou normativního nájemného a
 2. částkou energetického paušálu,
- přičemž obojí vychází z právních předpisů upravujících dávku státní sociální pomoci (onu tzv. super-dávku).

Nové veličiny pro určení (výpočet) nezabavitelných částek a dalších parametrů srážek ze mzdy

Nezabavitelná částka na osobu povinného (dlužníka) se nově počítá (odvozuje):

1. z částky normativního nájemného podle ust. § 28 ust. odst. 1

zákona č. 151/2025 Sb., o dávce státní sociální pomoci, a to částky pro jednočlennou domácnost v obci s alespoň 70 000 obyvateli,

2. z energetického paušálu podle ust. § 32 odst. 2 písm. a) zákona o dávce státní sociální pomoci (též z částky pro jednočlennou domácnost), v němž jsou podle ust. § 32 odst. 1 zákona o dávce státní sociální pomoci zohledněny náklady na elektrickou energii, plyn, tuhá paliva, dálkové vytápění a centralizované poskytování teplé vody a stejně jako dosud (to je tedy beze změn)
3. z částky životního minima jednotlivce podle zákona o životním a existenčním minimu.

Novinka 1.: normativní nájemné

Normativní nájemné vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí sdělením ve Sbírce zákonů vždy pro období kalendářního roku. Částka normativního nájemného pro jednočlennou domácnost v obci s alespoň 70 000 obyvateli čili aktuálně pro rok 2026 podle Sdělení (MPSV) č. 526/2025 Sb. 9 430 Kč.

Varování před chybnými zastaralými resp. smyšlenými údaji uváděnými v mnoha médiích

Tady musíme upozornit na to, že ve spoustě sdělovacích prostředků je ke konci r. 2025 v souvislosti s novými nezabavitelnými částka-

mi a exekučními srážkami ze mzdy vůbec chybně uváděna nižší částka normativního nájemného **8 369 Kč**, která vychází ze Sdělení č. 367/2025 Sb. Jenomže částka **8 369 Kč** neplatí pro rok 2026, ale pro rok 2025 a při výpočtu nezabavitelných částek a dalších parametrů srážek ze mzdy je třeba pracovat s nařízením vlády aktuálním pro daný kalendářní rok. Tím je pro rok 2026 již zmíněné Sdělení č. 526/2025 Sb. Jenomže starší Sdělení č. 367/2025 Sb. a v něm uvedená výše normativního nájemného jsou uvedeny v důvodové zprávě k návrhu novely nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách, ale to jen pro účely ilustrace jejich nového výpočtu. (V době zpracování návrhu nejspíš neměli legislativci aktuální sdělení resp. jeho údaje k dispozici.)

A tak se hojně rozšířily nesprávné údaje – o výši normativního nájemného jako nového podkladu pro výpočet nových nezabavitelných částek, tudíž i o samotné výši nezabavitelných částek. (Nehledě na to, že není správné ztotožňovat nezabavitelné částky s nezabavitelným minimem, jak vysvětlujeme dále.) Uváděny jsou tak nezabavitelné částky, které nikdy neplatily a platit nebudou.

• **Novinka 2.: Energetický paušál**

Výše energetického paušálu pro jednočlennou domácnost činí aktuálně 2 300 Kč.

Životní minimum jednotlivce dle dosavadní výše

Částka životního minima jednotlivce aktuálně činí podle zákona o životním minimu 4 860 Kč.

NEZABAVITELNÉ ČÁSTKY - Základní nezabavitelná částka, která nesmí být sražena povinnému dlužníkovi z měsíční mzdy (nebo z jiného příjmu, s nímž se při exekuci zachází jako se mzdou, zejména tedy z platu nebo z důchodu), je úhrnem (součtem) nezabavitelné částky na samotného povinného dlužníka a nezabavitelných částek na vyživovanou osobu.

Nezabavitelná částka na samotného povinného dlužníka

rovna 85 % součtu:

1. částky životního minima jednotlivce,
2. částky normativního nájemného a
3. částky energetického paušálu.

Nezabavitelná částka na povinného dlužníka tak činí 85 % součtu částek 9 430 Kč + 2 300 Kč + 4 860 Kč čili 85 % ze 16 590 Kč, což je 14 101,50 Kč.

Nezabavitelná částka na povinném dlužníkem vyživovanou osobu

Nezabavitelná částka na vyživovanou osobu (tj. na osobu, které je povinný povinen poskytovat výživné) činí jednu čtvrtinu nezabavitelné částky na samotného dlužníka. **Nezabavitelná částka na vyživovanou osobu proto činí 3 525,38 Kč.**

Manžel či partner (manželka či partnerka) se zásadně za vyživovanou osobu nepočítá

Přitom se však manžel (či manželka) povinného dlužníka (či povinné dlužnice) nebo partner (či partnerka) povinného dlužníka (či povinné dlužnice) podle občanského zákoníku nebo registrovaný partner (partnerka) povinného dlužníka (povinné dlužnice) podle zákona o registrovaném partnerství zásadně pro účely stanovení nezabavitelných částek za vyživované osoby nepovažují. Nezabavitelná částka na manžela či manželku nebo partnera či partnerku se zohledňuje jen ve speciálních případech.

Odlišná pravidla, pokud je povinný dlužník nebo jeho manžel (manželka) či partner (partnerka) poživitelem důchodu

Ony speciální případy jsou podle právní úpravy následující:

Na manžela (manželku) povinného (povinné) nebo partnera (partnerku) povinného (povinné) podle občanského zákoníku nebo zákona o registrovaném partnerství se započítává nezabavitelná částka (ve výši jedné čtvrtiny nezabavitel-

né částky na povinného dlužníka), a to i když má samostatný příjem, doloží-li povinný plátcí mzdy (zaměstnavateli), že jemu nebo jeho manželovi nebo partnerovi podle občanského zákoníku nebo zákona o registrovaném partnerství byl **přiznán starobní důchod, invalidní důchod pro invaliditu druhého nebo třetího stupně (ne pro invaliditu v prvním stupni) nebo sirotčí důchod**. Zjistí-li plátcé důchodu (ČSSZ) ze své úřední činnosti, že povinnému byl přiznán některý z uvedených důchodů, započte na manžela povinného nebo partnera povinného podle občanského zákoníku nebo zákona o registrovaném partnerství, nezabavitelná částka na vyživovanou osobu, a to, i když mu povinný tuto skutečnost nedoloží. Na dítě, jež manželé společně vyživují, se započítává nezabavitelná částka každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů. Nezabavitelná částka se však nezapočítává na žádného z těch, v jejichž prospěch byl nařízen výkon rozhodnutí (exekuce) pro pohledávky výživného, jestliže výkon rozhodnutí dosud trvá. *(Pokud je tedy např. exekučně sráženo ze mzdy pro výživné na dítě z 1. manželství, zatímco povinný rodič má další dítě z 2. manželství, nezabavitelná částka na vyživovanou osobu se započítává jen jednou, a to na dítě z 2. manželství, nikoliv na dítě z 1. manželství, jehož výživné – výživné jemu náležející – je ze mzdy sráženo.)* Připomeňme (resp. předešleme) v této souvislosti, že tomu není tak dávno, kdy bylo zavedeno pravidlo, a to od 1. října 2024, že při 4 a více nařízených exekucích pro uspokojení peněžitých pohledávek je povinnému dlužníkovi ze mzdy sráženo jako při exekuci pro přednostní pohledávky, tedy ze dvou třetin zbytku čisté mzdy po odečtení celkové nezabavitelné částky (a ne jen jedné třetiny), a to i když žádné takové prioritní pohledávky exekučně uspokojovány nejsou, přičemž se toto pravidlo neuplatní, je-li povinný dlužník poživitelem právě starobního nebo sirotčího důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu 2. nebo 3. stupně.

Povinný dlužník musí být aktivní a doložit titul pro zápočet nezabavitelné částky na vyživovanou osobu

Aby mohl plátce mzdy (zaměstnavatel) zohlednit při srážkách ze mzdy osoby vyživované povinným, musí povinný (zaměstnanec) plátcí doložit, že výživné poskytuje a komu. Sám plátce mzdy (zaměstnavatel) není povinen vyživované osoby vyhledávat. Vyživovací povinnost k dítěti se prokazuje rodným listem, u zletilého dítěte je třeba doložit i potvrzení o studiu, případně rozsudek o stanovení vyživovací povinnosti. Existence manželství se prokazuje předložením oddacího listu a čestným prohlášením o tom, že manželství trvá. Obdobně u registrovaného partnerství i partnerství podle občanského zákoníku se plátcí mzdy obdobně předkládá doklad o partnerství vydaný příslušným matričním úřadem. Povinný může mít stanovenou vyživovací povinnost též k rozvedenému manželu, tu prokazuje rozsudkem o stanovení výživného (stejně jako u skončení registrovaného partnerství nebo partnerství dle občanského zákoníku). Přiznání příslušného důchodu lze prokázat zejména příslušným rozhodnutím o jeho přiznání, popř. sdělením o jeho valorizaci apod.

JAK POČÍTAT A ZAOKROUHLOVAT - Nezaokrouhlují se jednotlivé složky celkové nezabavitelné částky (tj. nezabavitelné částky na povinného a nezabavitelné částky na vy-

živované osoby), ale **až jejich součet u jednotlivého povinného dlužníka, tedy až celková (základní) nezabavitelná částka, a to na celé koruny nahoru**. Průběžné – případně v průběhu výpočtu resp. stanovení (základní) nezabavitelné částky potřebné – zaokrouhlování na dvě desetinná místa je třeba provádět podle obecných matematických pravidel, nikoliv podle zmíněného pravidla.

Od jaké částky jsou srážky nově prováděny bez omezení
Částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy (po odečtení nezabavitelných částek) sráží bez omezení, činí nově 1,9násobek součtu částky životního minima jednotlivce (4 860 Kč), částky normativního nájemného (9 430 Kč) a částky energetického paušálu (2 300 Kč). Tato částka tedy činí 1,9 × 16 890 Kč, což je **31 521 Kč**.

POSTUP PŘI PROVÁDĚNÍ SRÁŽEK - Exekuční srážky se provádějí z čisté mzdy, která se vypočte tak, že se od hrubé mzdy odečte záloha na daň z příjmů fyzických osob srážená z příjmů ze závislé činnosti a pojistné odvody. Z takto vypočtené čisté mzdy zaměstnance (povinného dlužníka) – nebo příjmů, s nimiž se při exekučních srážkách zachází jako se mzdou, např. s důchody – **se odečte (základní) nezabavitelná částka, která je součtem nezabavitelné částky na samotného povinného (dlužníka) a nezabavitelných částek na jím vyživované osoby**.

Pokud případně nezabavitelné částky (jejich součet čili základní nezabavitelná částka) převyšují příjem podrobený exekuci nebo se mu rovnají, srážky nelze provést. Jestliže je příjem vyšší, je možno provést srážky. Ovšem i **pak je povinnému dlužníkovi garantována určitá část ze zbývajících příjmu, takže základní nezabavitelnou částku (jako součet nezabavitelných částek na povinného dlužníka a na vyživované osoby) nelze ztotožňovat s nezabavitelným minimem, jak se v praxi často děje**. Nezabavitelné minimum se sice může rovnat základní nezabavitelné částce, ale pokud je příjem vyšší, než základní nezabavitelná částka, tak je i nezabavitelné minimum povinného dlužníka vyšší.

Rozdělení limitovaného zbytku čisté mzdy po odečtení nezabavitelných částek na třetiny
Pokud zbylá čistá mzda (tzv. výpočtová základna) – po odečtení základní (celkové) nezabavitelné částky – je rovna nebo nižší než 31 521 Kč, zaokrouhlí se směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. (Maximální výše jedné třetiny z 31 521 Kč je 10 507 Kč. Zbytek odečtený od zbytku čisté mzdy při jeho zaokrouhlování směrem dolů na částku dělitelnou třemi náleží povinnému.) Nad částku 31 521 Kč se sráží již bez omezení (vše tedy připadá na úhradu dluhů povinného dlužníka), jak již bylo uvedeno. A jak se s touto částkou zachází, přiblížíme dále.

Tabulka: Meziroční porovnání parametrů exekučních srážek a jejich uplatnění

Zdroj údajů v tabulce:: Autor a příslušné právní předpisy	V r. 2025 až do srážek ze mzdy za měsíc listopad zúčtované a vyplácené v prosinci 2025	V r. 2026 již od srážek ze mzdy za měsíc prosinec 2025 zúčtované a vyplácené v lednu 2026
Nezabavitelná částka na povinného (dlužníka)	13 026,67 Kč	14 101,50 Kč
Nezabavitelná částka na vyživovanou osobu	3 256,67 Kč	3 525,38 Kč
Částka, nad kterou se sráží zbytek čisté mzdy bez omezení, čili hranice, nad kterou je mzda již plně zabavitelná, a podléhá tak plně exekuci	29 310,00 Kč	31 521,00 Kč
Maximální výše 1/3 zbytku čisté mzdy v Kč	9 770,00 Kč	10 507,00 Kč

Okamžitá aplikace změn!
Dosud (do r. 2024) jsme byli zvyklí na to, že nové nezabavitelné částky a další parametry exekučních srážek pro daný (nový) kalendářní rok ovlivňují (až) mzdu za měsíc leden daného roku, zúčtovanou a vyplá-

cenou v únoru daného kalendářního roku, zatímco mzda za měsíc prosinec roku předchozího vyplácená v lednu následujícího (nového) kalendářního roku je (ještě) zúčtována podle nezabavitelných částek pro předchozí kalendářní rok. V ro-

ce 2025 tomu tomu však bylo jinak, nové parametry srážek ze mzdy se uplatnily již při zúčtování a výplatě mzdy za prosinec 2024 v lednu 2025. **A obdobně tomu tak je i tentokrát v r. 2026 a bude tomu tak i nadále.**

Platnost parametrů po celý kalendářní rok

Nově uplatňovaný princip (více-méně okamžité aplikace meziročně nových parametrů) zakotvený v nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách nově od 1. 1. 2025 je nyní od 1. 1. 2026 upraven novou formulací: **Při výpočtu nezabavitelných částek a částky, nad kterou se zbytek čisté mzdy sráží bez omezení, se použije částka životního minima jednotlivce, částka normativního nájemného a částka energetického paušálu ve výši k 1. lednu kalendářního roku, do kterého spadá výplata mzdy.** (Od 1. 1. 2026 proto nelze použít při výpočtu nezabavitelných částek a částky, nad kterou se zbytek čisté mzdy sráží bez omezení, částku normativních nákladů na bydlení, ale veličiny, které ji nahradily.) Znamená to však i to, že zvýšení životního minima jednotlivce na 5 500 Kč od 1. 5. 2026 se na srážkách ze mzdy neprojeví, k valorizaci nezabavitelných částek a dalších parametrů srážek ze mzdy se to v r. 2026 neprojeví.

Pozitiva i rizika nových pravidel

Pozitivem nových pravidel je přispěvek k přehlednosti, protože se parametry (proporce) exekučních srážek ze mzdy nebudou měnit v průběhu kalendářního roku, jako tomu v některých minulých letech bylo. Na druhou stranu okamžitá aplikace nových parametrů srážek ze mzdy již při zúčtování a výplatě mzdy v lednu nového kalendářního roku (a ne až v únoru daného roku) zvyšuje nároky na práci mzdových účetních (i na tvůrce mzdového softwaru). Je pravda, že se už málokdo z účetních spoléhá na vlastní znalosti a schopnosti a provádí výpočty nebo aspoň kontrolní výpočty k ověření správnosti programů tzv. „ručně“ čili na papíře s tužkou v ruce a případně kalkulačkou. Je však na tomto místě vhodné připomenout, že odpovědnost za bezchybné provedení srážek nese nikoliv tvůrce nebo prodejce programu, nýbrž ji má vůči příjemci mzdy – zaměstnanci, ale i dalším subjektům (např. oprávněným věřitelům) plátce

mzdy – zaměstnavatel a vůči zaměstnavateli příslušný účetní nebo příslušná účetní.

Postup při provádění srážek po třetinách zbytku čisté mzdy dle druhu pohledávky

1. třetina (zbytku čisté mzdy po odečtení nezabavitelných částek) je určena pro vydobytí nepřednostních pohledávek oprávněných osob – věřitelů (a přednostních pohledávek, pokud k jejich úhradě nepostačuje 2. třetina).
2. třetina (zbytku čisté mzdy) slouží pouze k vydobytí přednostních pohledávek, a pokud takové nejsou, vyplátí se povinnému.
3. třetina (zbytku čisté mzdy) se vždy vyplátí povinnému.

Absolutní přednost i v rámci přednostních pohledávek má výživné

Dochází-li srážkám z 2. třetiny zbytku čisté mzdy, uspokojí se z ní bez zřetele na pořadí nejprve pohledávky výživného, poté pohledávky za náhradní výživné a teprve pak podle pořadí ostatní přednostní pohledávky. Nepostačí-li částka sražená z 2. třetiny k uspokojení všech pohledávek výživného, uspokojí se nejprve běžné výživné všech oprávněných a pak teprve nedoplatky za dřívější dobu, a to podle poměru běžného výživného. (Nepostačí-li částka sražená z 2. třetiny k uspokojení všech pohledávek za náhradní výživné, uspokojí se tyto pohledávky podle poměru běžného výživného.) Nebylo-li by však částkou sraženou z 2. třetiny kryto ani běžné výživné všech oprávněných, rozdělí se mezi ně částka sražená z 2. třetiny poměrně podle výše běžného výživného bez ohledu na výši nedoplatků.

Pokud 2. třetina zbytku čisté mzdy nestačí k uspokojení přednostních pohledávek, převádí se část přednostních pohledávek do třetiny 1. A pak jsou-li srážky ze mzdy prováděny k vydobytí několika pohledávek, uspokojí se jednotlivé pohledávky z 1. třetiny zbytku čisté mzdy podle svého pořadí bez ohledu na to, zda jde o přednostní pohledávky nebo o po-

hledávky ostatní. Přednostní pohledávky mají totiž prioritní povahu jen ve 2. třetině. Jestliže ta k uspokojení nestačí, jak už jsme naznačili, uspokojují se ještě z 1. třetiny, a to spolu s ostatními pohledávkami, avšak už jen podle svého pořadí. – Pořadí pohledávek se přitom řídí dnem, kdy bylo plátcí mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce). Bylo-li mu doručeno téhož dne nařízení výkonu rozhodnutí pro několik pohledávek, mají tyto pohledávky stejné pořadí; nestačí-li částka na ně připadající k plnému uspokojení, uspokojí se poměrně.

**? Příklad
Poměrné uspokojení pohledávek**

Shodou okolností byly zaměstnavateli doručeny dva exekuční příkazy pro přednostní i nepřednostní pohledávku téhož dne. Příslušná třetina zbytku čisté mzdy činí 5000 Kč. Přednostní pohledávka činí 90 000 Kč a nepřednostní 70 000 Kč. Pohledávky budou uspokojovány poměrně bez ohledu na to, že jedna je přednostní a jedna nepřednostní: Celková výše pohledávek je součtem 90 000 Kč + 70 000 Kč = 160 000 Kč. Vypočteme poměrné číslo jako podíl částky, z níž se sráží, tedy 5000 Kč a částky 160 000 Kč, což je 0,03125. Poměrným číslem vynásobíme částky obou pohledávek a dostaneme částku 2812,50 Kč ohledně přednostní pohledávky ve výši 90 000 Kč a částku 2187,50 Kč ohledně nepřednostní pohledávky ve výši 70 000 Kč, které budou ze mzdy sráženy.

Částka zbytku čisté mzdy přesahující částku, nad kterou se sráží bez omezení, tedy plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy se připočte ke 2. třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek; zbývající část se připočte k 1. třetině.

Co (kolik) zůstává povinnému dlužníku a co (kolik) se sráží ve prospěch oprávněných věřitelů

Součet vypočtené (1.) třetiny, případně dvou třetin (1. a 2.), a částky přesahující částku, nad kterou se sráží bez omezení, je tedy postižitelnou výší příjmu. Nepostižitelnou

výši příjmu je tedy součet vypočtené (3.) třetiny, případně dvou třetin (2. a 3.), a (základní) nezabavitelné částky (a případný zbytek 1 nebo 2 Kč odečtený od zbytku čisté mzdy při jeho zaokrouhlování směrem dolů na částku dělitelnou třemi).

ROZLIŠENÍ PŘEDNOSTNÍCH A NEPŘEDNOSTNÍCH POHLEDÁVEK

Přednostní pohledávky specifikuje ust. § 279 odst. 2 občanského soudního řádu. Přednostními pohledávkami jsou:

- a) pohledávky výživného včetně pohledávek výživného, které byly postoupeny, a pohledávky na úhradu úplaty za postupované pohledávky výživného;
- b) pohledávky náhrady újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví;
- c) pohledávky náhrady újmy, způsobené úmyslnými trestnými činy;
- d) pohledávky daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění;
- e) pohledávky náhrady přeplatků na dávkách nemocenského pojištění a důchodového pojištění;
- f) pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění;
- g) pohledávky náhrady přeplatků na podpoře v nezaměstnanosti a podpoře při rekvalifikaci;
- h) pohledávky náhrady přeplatků na dávkách státní sociální podpory a dávce státní sociální pomoci;
- i) pohledávky regresní náhrady podle zákona o nemocenském pojištění;
- j) pohledávky náhrady mzdy, platu nebo odměny a sníženého platu nebo snížené odměny, poskytované v období prvních 14 kalendářních dnů a od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2013 v období prvních

- 21 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény,
- k) pohledávky za náhradní výživné.

Paušální náhrada nákladů pro plátce mzdy

Postavení přednostní pohledávky má v podstatě (téměř) i paušální náhrada nákladů pro plátce mzdy (nebo jiného příjmu) za provádění exekuce. Paušálně stanovená náhrada nákladů plátce mzdy se totiž uspokojuje před všemi ostatními pohledávkami z první třetiny. Plátce mzdy má od 1. 1. 2022 nárok na paušálně stanovenou náhradu nákladů, které mu vznikly za kalendářní měsíc, v němž provádí srážky ze mzdy povinného dlužníka. Náhrada je nákladem výkonu rozhodnutí (exekuce) a hradí ji plátcí mzdy povinný dlužník. Paušálně stanovená náhrada nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu činí za 1 kalendářní měsíc, v němž plátce mzdy nebo jiného příjmu provádí srážky ze mzdy nebo jiného příjmu vypláceného jednomu povinnému, 50 Kč; to platí i v případě, že plátce mzdy nebo jiného příjmu provádí srážky z více mezd nebo jiných příjmů, které vyplácí povinnému. **Výše paušálně stanovené náhrady nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu však nesmí přesáhnout třetinu částky sražené ze mzdy nebo jiného příjmu povinného zaokrouhlenou na celé koruny nahoru.** Zbývá-li tedy po odečtení nezabavitelných částek a jedné třetiny zbytku čisté mzdy (po odečtení základní – celkové nezabavitelné částky), v případě, že je sraženo jen pro nepřednostní pohledávky, nebo po odečtení nezabavitelných částek a dvou třetin zbytku čisté mzdy, je-li sraženo jen pro přednostní pohledávky (nebo jsou nařízeny vůči mzdě více jak 3 exekuce) 150 a více Kč, paušální náhrada činí 50 Kč. Zbývá-li však a je-li sraženo méně, paušální náhrada se snižuje. Např. když po odečtení nezabavitelného minima (nezabavitelných částek a dalších předepsaných částek) od čisté mzdy povin-

ného zaměstnance, zbývá pouhých 100 Kč, z nichž je možno uspokojovat oprávněné věřitele, tak paušální náhrada nákladů plátce mzdy pak činí jen 34 Kč a 66 Kč bude sraženo v rámci výkonu rozhodnutí (exekuce).

Praktické shrnutí pro zaměstnavatele a zaměstnance k výši paušální náhrady nákladů:

- pokud je v rámci exekuce za určitý kalendářní měsíc sraženo ze mzdy 150 Kč a více, paušální náhrada činí 50 Kč,
- pokud je v rámci exekuce sraženo ze mzdy méně než 150 Kč (čili 1 Kč až 149 Kč), tak paušální náhrada činí 1/3 částky určené ke sražení zaokrouhlené na celé koruny nahoru,
- nelze-li ze mzdy srazit nic (např., protože povinný dlužník nemá za daný kalendářní měsíc žádný příjem, nebo je příjem nižší než celková základní nezabavitelná částka), nemá plátce mzda nárok na žádnou paušální náhradu.

Nárok na paušální náhradu nákladů však mají plátcí mzdy pouze u výkonů rozhodnutí resp. exekucí, které byly zahájeny 1. 1. 2022 a později. (Na řízení zahájená před 1. 1. 2022, v nichž přede dnem 1. 1. 2022 bylo vydáno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) se pravidla o paušální náhradě nákladů pro plátce mzdy, účinná od 1. 1. 2022, nepoužijí.

Praktické shrnutí pro zaměstnavatele a zaměstnance k nároku na paušální náhradu nákladů:

- nárok na paušální náhradu vzniká vždy za kalendářní měsíc, v němž jsou prováděny (provedeny) srážky ze mzdy nebo obdobného příjmu,
- jsou-li prováděny srážky k uspokojení více pohledávek, náleží paušální náhrada jenom jednou – rozhoduje tak existence provádění srážek za daný měsíc, nikoliv složitost srážek a počet srážkami uspokojovaných pohledávek (vyšší počet srážek nezvyšuje nárok na paušální

náhradu), stejně tak se výše paušální náhrady nikterak nezvyšuje, pokud má povinný dlužník u zaměstnavatele příjmy z více souběžných pracovněprávních vztahů (např. pracovního poměru a dohody o pracovní činnosti), nerozhoduje tedy ani počet resp. součet u zaměstnavatele dosahovaných a exekuvovaných příjmů

- nárok na paušální náhradu může uplatnit plátcе mzdy a strhnout si ji pouze u těch exekucí, kdy je vydán exekuční příkaz k provedení exekuce srážkami ze mzdy od 1. 1. 2022 a později – jsou-li exekuční příkazy, na jejichž základě jsou prováděny srážky ze mzdy, z let předchozích (z r. 2021 a starší), paušální náhradu nákladů nelze strhávat,
- pokud si zaměstnavatel opomene uplatnit nárok na paušální náhradu, tedy ji nestrhne, neuplatní při zúčtování mzdy za daný měsíc a před jejím vyplacením, nemůže svůj nárok převést do dalšího měsíce, jeho nárok na paušální náhradu zaniká.

Dle ust. § 301 odst. 2 občanského soudního řádu, v platném znění: *Osoba nebo orgán veřejné moci, vůči kterým má povinný nárok na dávky státní sociální podpory nebo pěstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově, nebo na příjmy podle ust. § 299 odst. 1 písm. b) až d) a f) až l) občanského soudního řádu, nemají nárok na paušálně stanovenou náhradu nákladů, které jim vznikly při provádění výkonu rozhodnutí srážkami z těchto příjmů. Proto ani ČSSZ nemá nárok na stržení paušální náhrady nákladů z důchodu za provádění exekuce z důchodu.*

NEPŘEDNOSTNÍ POHLEDÁVKY - Ostatní pohledávky (než pohledávky) jsou nepřednostní. V praxi jde např. o nezaplacený výsledek (nedoplatek na) vyúčtování služeb a dodávek spojených s užíváním bytu nebo nemovitosti jako elektřina, voda, plyn. Spadají sem nezaplacené pokuty (přirážky k jízdnému) za jízdu načerno (bez platné jízden-

ky) ve veřejné (hromadné) dopravě. Nepřednostními pohledávkami jsou i dluhy povinného dlužníka ze zápůjček (tzv. půjček), úvěrů, přečerpaných kreditních karet apod.

Na nepřednostní pohledávky se použije toliko jedna třetina zbytku čisté mzdy, ovšem jen pokud jsou nařízeny pouze maximálně 3 exekuce; při 4 a více nařízených exekucích srážky probíhají ze dvou třetin zbytku čisté mzdy

Je-li v rámci exekuce sráženo ze mzdy toliko pro nepřednostní pohledávky, sráží se vždy jen z jedné třetiny (z 1. třetiny) zbytku čisté mzdy. Ze dvou třetin zbytku čisté mzdy (1. a 2. třetiny) se případně sráží v případě uspokojování přednostních pohledávek. **Jsou-li však na mzdu povinného současně nařízeny nejméně 4 výkony rozhodnutí (exekuce) k vymožení splatných peněžitých pohledávek (a usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebo usnesení obsahující vyrozměnění o nařízení výkonu rozhodnutí bylo doručeno plátcі mzdy resp. jiného příjmu), pak se sráží ze dvou třetin zbytku čisté mzdy (čili 1. a 2. třetiny).**

To však neplatí, doloží-li povinný plátcі mzdy, že mu byl přiznán starobní důchod, invalidní důchod pro invaliditu 2. nebo 3. stupně nebo sirotčí důchod (anebo plátcе důchodů zjistil ze své úřední činnosti, že dlužníkovi byl alespoň jeden z výše uvedených důchodů přiznán a srážky jsou prováděny z takového důchodu). Dochází-li ke srážení ze dvou třetin zbytku čisté mzdy z důvodu 4 a více exekučně vymáhaných pohledávek, pak se 2. třetina (zbytku čisté mzdy – jinak určená pro vydobytí přednostních pohledávek) přičte k 1. třetině (zbytku čisté mzdy – určené pro vydobytí nepřednostních pohledávek). Jsou-li však vedle nepřednostních pohledávek vymáhány i přednostní pohledávky, uspokojují se z 2. třetiny přednostní pohledávky a k 1. třetině se připočte (samozřejmě jen) zbývající část (z 2. třetiny).

Richard W. Fetter

§ 301 zákona č. 99/1963 Sb.

(1) Pokud se v § 270 odst. 2, § 271 a v ustanoveních o výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy hovoří o plátcі mzdy, vztahují se příslušná ustanovení též na právnickou a fyzickou osobu nebo orgán veřejné moci, vůči kterým má povinný nárok na některé z příjmů uvedených v § 299.

(2) Osoba nebo orgán veřejné moci, vůči kterým má povinný nárok na dávky státní sociální podpory nebo pěstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově, nebo na příjmy podle § 299 odst. 1 písm. b) až d) a f) až l), nemají nárok na paušálně stanovenou náhradu nákladů, které jim vznikly při provádění výkonu rozhodnutí srážkami z těchto příjmů.

(3) Zjistí-li plátcе příjmu uvedeného v § 299 odst. 1 písm. d) ze své úřední činnosti, že povinný splňuje podmínku podle § 279 odst. 5 písm. a), postupuje podle § 279 odst. 5, i když povinný podmínku podle § 279 odst. 5 písm. a) nedoloží.

§ 299 zákona č. 99/1963 Sb.

(1) Ustanovení o výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy se použijí i na výkon rozhodnutí srážkami z platu, ze služebního příjmu, ze služebního platu, z odměny z dohody o pracovní činnosti nebo dohody o provedení práce, z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávních celků, z výživného a z dávek státní sociální podpory a pěstounské péče, které nejsou vyplaceny jednorázově. Srážky se dále provádějí z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní, jimiž jsou

- a) náhrada mzdy nebo platu,
- b) nemocenské,
- c) peněžitá pomoc v mateřství,
- d) důchody,
- e) stipendia,
- f) podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,
- g) odstupné, popřípadě obdobná plnění poskytnutá v souvislosti se skončením zaměstnání, služebního poměru nebo výkonu veřejné funkce (dále jen „odstupné“),
- h) peněžitá plnění věrnostní nebo ...

Praktická řešení **ke srážkám ze mzdy**

? **Srážky pro nepřednostní pohledávku při uplatnění nezabavitelné částky na vyživovanou osobu**

Ženatý zaměstnanec s 1 nezletilým dítětem pobírá čistou mzdu 36 000 Kč. Exekučně splácí 1 nepřednostní pohledávku.

Jak má mzdová účetní vypočítat základní nezabavitelnou částku?

Základní nezabavitelná částka je součtem nezabavitelné částky na povinného dlužníka 14 101,50 Kč a nezabavitelné částky na jednu vyživovanou osobu (na dítě, nikoliv na manželku) 3 525,38 Kč, takže činí 17 626,88 Kč čili po zaokrouhlení 17 627 Kč. Ze mzdy po jejím odečtení zbývá 18 373 Kč, které se rozdělí na 3 třetiny po 6 124 Kč a zbude 1 Kč. Jedna třetina 6 124 Kč bude sražena ve prospěch oprávněného věřitele. Povinnému dlužníkovi zůstává základní nezabavitelná částka 17 627 a dvě třetiny zbytku čisté mzdy čili 12 248 Kč a zbytek 1 Kč vzniklý zaokrouhlováním, takže celkem 29 876 Kč (Jde-li o exekuci zahájenou po 1. 1. 2022, pak se částka sražená ve prospěch oprávněného věřitele sníží o 50 Kč paušální náhrady nákladů exekuce pro plátce mzdy.)

Stejně by se vypočetly srážky ze mzdy v případě zaměstnance, který již nevyživuje žádné dítě, ale jeho manželka je už ve starobním důchodu, pak by se mu počítala nezabavitelná částka na vyživovanou osobu právě na manželku.

? **Srážky pro přednostní a nepřednostní pohledávku prováděné současně**

Svobodný a bezdětný zaměstnanec pobírá čistou mzdu 36 000 Kč. Exekučně splácí přednostní a nepřednostní pohledávku.

Jak má mzdová účetní vypočítat základní nezabavitelnou částku?

Základní nezabavitelná částka na povinného dlužníka činí 14 101,50 Kč a po zaokrouhlení 14 102 Kč. Ze mzdy po je-

jím odečtení zbývá 21 898 Kč. Zbytek čisté mzdy se rozdělí na tři třetiny po 7 299 Kč, přičemž zbude 1 Kč. Ze mzdy bude sražena jedna třetina 7 299 Kč na přednostní pohledávku, jedna třetina 7 299 Kč na nepřednostní pohledávku, celkem tedy 14 598 Kč. Zaměstnanci zůstane jedna třetina zbytku čisté mzdy 7 299 Kč + zbytek 1 Kč vzniklý zaokrouhlováním a nezabavitelná částka 14 102 Kč, takže celkem 21 402 Kč. (Jde-li o exekuci zahájenou po 1. 1. 2022, pak se částka sražená na nepřednostní pohledávku sníží o 50 Kč paušální náhrady nákladů exekuce pro plátce mzdy.)

Ke stejnému rozdělení mzdy na to, co zůstane povinnému dlužníkovi, a kolik bude sraženo ve prospěch oprávněných věřitelů, by došlo v případě, že by bylo sraženo pro více jak 3, tedy nejméně 4 nepřednostní pohledávky.

? **Srážky pro přednostní pohledávku**

Svobodný a bezdětný zaměstnanec pobírá čistou mzdu 48 000 Kč. Exekučně splácí přednostní pohledávku.

Kolik činí nezabavitelná částka na povinného dlužníka?

Nezabavitelná částka na povinného dlužníka činí 14 101,50 Kč a po za-

krouhlení 14 102 Kč. Ze mzdy po jejím odečtení zbývá 33 898 Kč. Zbytek čisté mzdy (po odečtení nezabavitelné částky) se rozdělí na tři třetiny po 10 507 Kč, protože nad částku (zbytku čisté mzdy po odečtení nezabavitelných částek) 31 521 Kč se sráží bez omezení a jen do této částky se rozděluje zbytek čisté mzdy na třetiny.

Povinnému dlužníkovi zůstane nezabavitelná částka 14 102 Kč a jedna třetina onoho zbytku čisté mzdy 10 507 Kč, takže celkem 24 609 Kč.

Ze mzdy budou sraženy dvě třetiny onoho zbytku čisté mzdy, tedy $2 \times 10 507$ Kč čili 21 014 Kč a částka onoho zbytku čisté mzdy nad 31 521 Kč čili 2377 Kč, takže celkem 23 391 Kč. (Jde-li o exekuci zahájenou po 1. 1. 2022, pak se sražená částka sníží o 50 Kč paušální náhrady nákladů exekuce pro plátce mzdy.)

Ke stejnému rozdělení mzdy na to, co zůstane povinnému dlužníkovi, a kolik bude sraženo ve prospěch oprávněných věřitelů, by došlo v případě, že by bylo sraženo pro více jak 3, tedy nejméně 4 nepřednostní pohledávky.

vypracoval Richard W. Fetter

Mzdy a platy - aktuálně (www.i-poradce.cz)

Objednávejte na tel. čísle: 558731 125-127, 732 705 627, e-mailem: abo@i-poradce.cz, www.i-poradce.cz nebo přes e-shop.

Zaměstnávání cizinců

Základ právní úpravy zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí (cizinců) obsahuje zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti v části čtvrté, v ustanovení § 85 až § 103 ZZ. Jaká jsou aktuálně platná pravidla při zaměstnávání cizinců?

Úvodem je třeba připomenout, že **zákon o zaměstnanosti zajišťuje státním příslušníkům jiného členského státu Evropské unie (dále jen „občan Evropské unie“) a jeho rodinným příslušníkům stejné právní postavení jako občanům České republiky.** Obdobně platí, že rodinní příslušníci občana České republiky, kteří nejsou státními příslušníky České republiky ani jiného členského státu Evropské unie, mají v právních vztazích upravených zákonem o zaměstnanosti stejné právní postavení jako občan České republiky.

Pojem „rodinný příslušník občana Evropské unie“

definuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů v ustanoveních § 15a a § 180f. Občan Evropské unie je občan Belgie, Bulharska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Irska, Itálie, Kypru, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Malty, Německa, Nizozemska, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Španělska a Švédska. Podobná práva jako na občany Evropské unie se vztahují také na občany Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska a některé občany Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, kteří jsou k podání žádosti oprávněni i po vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie (po tzv. BREXITU).

Rodinný příslušník občana Evropské unie je rodinný příslušník občana kte-

réhokoli z výše uvedených států, včetně občana České republiky přihlášeného k trvalému pobytu na území EU. Rodinní příslušníci se dělí na blízké a vzdálené. **Rodinný příslušník občana Evropské unie nebo občana České republiky nepotřebuje pro účely zaměstnání na území České republiky povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance, pokud výše uvedený status prokáže** (např. oddacím listem, rodným listem).

Novelou zákona o zaměstnanosti provedenou zákonem č. 408/2023 Sb., která nabyla účinnosti dnem 1. července 2024, byla do ustanovení § 98 ZZ doplněna úprava v podobě nového písm. u), která spočívá v rozšíření okruhu případů, kdy není potřeba k zaměstnávání cizince pracovní oprávnění. **Volný přístup na trh práce je nově – kromě občanů EU a jejich rodinných příslušníků – garantován cizinci, který je občanem státu uvedeného na seznamu států.** Seznam těchto států obsahuje nařízení vlády č. 158/2024 Sb., o stanovení seznamu států, u jejichž občanů se nevyžaduje k zaměstnání nebo výkonu práce povolení k zaměstnání, zaměstnanecká karta, karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrá karta. **Toto nařízení vlády bylo naposledy novelizováno vloni 1. března, kdy se řešila otázka zaměstnávání cizinců z Tchaj-wanu.**

KATEGORIE CIZINCŮ - Vedle občanů Evropské unie a cizinců ze ze-

mí vyjmenovaných v nařízení vlády č. 158/2024 Sb., mohou zaměstnavatelé přijímat do zaměstnání i pracovníky ze států mimo Evropskou unii, tzv. z třetích zemí.

Zákon o zaměstnanosti rozlišuje dvě kategorie cizinců, jejichž právní režim je upraven odlišně. Jedná se o:

- **cizince s trvalým pobytem na základě povolení k pobytu na území České republiky.** Své postavení dokládají tito cizinci po dosažení 15 let věku průkazem o povolení k pobytu vydaným Policií České republiky. Na tyto cizince se pohlíží při zaměstnání jako na státní občany České republiky, takže nepotřebují povolení k zaměstnání a s výjimkou některých povolení, kde zákon vyžaduje státní občanství České republiky (např. státní služba), nejsou při volbě zaměstnání a přístupu na pracovní trh omezeni,
- **cizince ze třetích států.** Tito cizinci potřebují pro přijetí do zaměstnání, jakož i po celou dobu zaměstnání v České republice povolení k zaměstnání od příslušného úřadu práce. Výjimka je v případech, kdy je jiná úprava provedena mezinárodní smlouvou (seznam těchto smluv je na webových stránkách MPSV). Tito cizinci potřebují rovněž povolení k pobytu za účelem zaměstnání. Toto povolení jim vydává cizinecká policie na základě žádosti doložené povolením k zaměstnání. Náležitosti žádosti o povo-